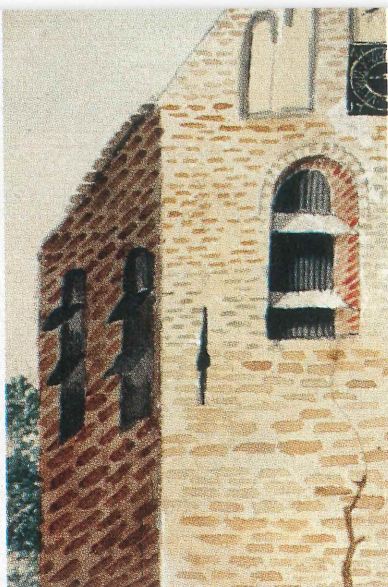

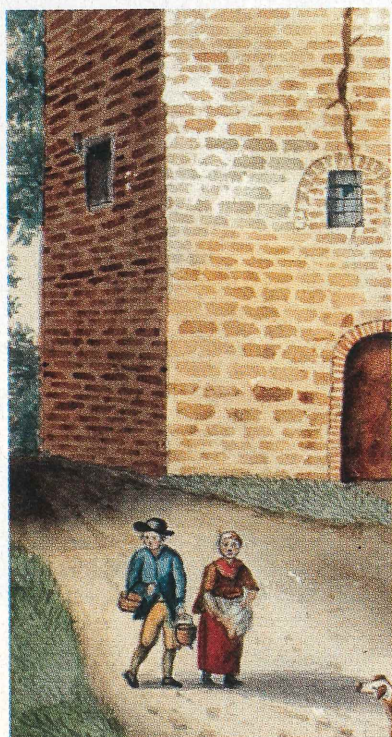

De toren van Pieterburen

REDMER ALMA

DE NIEUW VERWORVEN TEKENING VAN DE TOREN VAN PIETERBUREN © MARTEN DE LEEUW GRONINGER MUSEUM

Topografische afbeeldingen uit de Ommelanden van vóór de introductie van de fotografie zijn helaas zeldzaam. Er zijn niet meer dan tien voorbeelden bekend. Heel bijzonder is dan ook de 200 jaar oude prent van kerk, toren en pastorie van Pieterburen, die het Groninger Museum onlangs door schenking verwierf.

De prent toont de pastorie en de kerk in de situatie van vóór de verbouwingen, die in de loop van de 19e eeuw plaatsvonden. De steunberen die op de prent zijn afgebeeld tegen de kerk zijn bij latere verbouwingen vervangen. De pastorie is in de 19e eeuw ingrijpend verbouwd en vervolgens in de 20ste eeuw gesloopt. De prent is echter vooral belangrijk omdat het de enig bekende afbeelding is van de middeleeuwse toren, die rond 1807 gesloopt werd. Hoewel men wist dat de kerk van Pieterburen oorspronkelijk een losstaande toren had, was de exacte locatie tot dusverre nog onbekend. Hij blijkt niet op de plek van de huidige karakteristieke kerktoeren gestaan te hebben, maar ten noordwesten van de kerk. Met de bouw van de nieuwe toren werd in 1805 aangevangen en drie jaar later was hij gereed. Daarna werd de klok vanuit de oude, losstaande toren overgebracht naar haar nieuwe huisvesting. De oude toren was daarmee overbodig. Hij werd

verkocht als afbraak en gesloopt. De afbeelding is op romantische wijze vormgegeven, met wandelaars, schapen en een hond, maar de details van de gebouwen lijken zeer betrouwbaar. Zo zijn de grote scheur en de littekens in het metselwerk van de bouwvallige toren niet achterwege gelaten.

Bijzonder is verder dat de prent twee eeuwen in familiebezit is gebleven. De eerste eigenaar was ds. Hendrik Crull (1757-1831), die van 1790 tot 1809 in Pieterburen stond. Zijn nazaat, mevr. S.A.C. van der Maersen-Feenstra Kuiper te Heemstede, vermoedde aanvankelijk dat het de kerk te Meppel betrof, maar toen bleek dat de prent de kerk van Pieterburen toonde, schonk zij deze aan het Groninger Museum.

Dankzij deze schenking kon aan de kleine collectie topografische afbeeldingen weer een waardevolle aanvulling gegeven worden. We kunnen slechts hopen dat in de toekomst nog meer van dergelijke prenten bij particulieren tevoorschijn komen en door het museum verworven of gedocumenteerd kunnen worden!

Redmer Alma is medewerker van het Drents Archief en de Groninger Archieven. Hij is deskundige op het gebied van genealogie in Groningen in de 15e en 16e eeuw.